

KRONIEK

Om maar een „originele” indeling van onze oude letterkunde te kunnen geven, ziet hij er niet tegen op, de Ridderromans ondergeschikt te maken aan de stichtelijke literatuur, met als overgangsvorm: het drama, onze abele spelen! Hij speelt dat klaar door èn de romans, èn de ridderlijke en hoofse liefdeslyriek samen te brengen onder één noemer: uitingen van „de ridders, de verdedigers van 't geloof.” Dat de ridderschap maar accidenteel de geloofsverdediging tot doel had, laat hij buiten beschouwing. Tant pis pour les faits.... En deze houding is natuurlijk de allerergste die een historicus aan kan nemen. Zelfs als men alle détail-critiek buiten beschouwing laat, blijkt nu al, dat Van Mierlo zich in het eerste deel van de nieuwe *Geschiedenis van de letterkunde* duizendmaal beter kwijt van zijn opgaaf, omdat hij zich tot een systematische weergave van de feiten heeft weten te beperken.

Intussen blijft ons nog altijd een critisch-æsthetische geschiedenis der vaderlandse letterkunde ontbreken, — een werk waarin het literatuur-critische standpunt van „hier-nu” niet slechts ten volle verantwoord, maar tot overheersend systeem verheven is. Verwey had het kunnen schrijven; ik geloof dat ook vandaag nog een dergelijk werk tot stand kan komen; zeker collectief. Kunnen niet een aantal historisch geschoolde critici de koppen bij elkaar steken, daarbij rustig profiterend van de preparatieven der eerbare palimpsesten-krabbers? De *literatuurvriend*, en daar zijn gelukkig ook vele geleerden onder, zou er ten zeerste mee gediend zijn.

Tot degenen die ik hierbij op het oog heb, behoort zeer stellig ook S. VESTDIJK, die, zelfs in een zo klein verzamelinkje als zijn *Strijd en vlucht op papier*⁴ tal van opmerkingen

ten beste geeft, welke getuigen van een zeldzame critische scherpzinnigheid, zowel bij het détail-onderzoek als bij het maken van grotere samenvattingen en het uitstippelen van algemene ontwikkelingslijnen. Er zit iets van Sainte-Beuve, maar ook iets van Oskar Walzel in hem, een gelukkige combinatie, waarvan voorshands alleen nog maar de actualist profiteert. Zijn aandacht gaat in dit boekje overigens ver buiten de grenzen der literatuur, en deze uitweidingen vormen niet het minst interessante deel van zijn beschouwingen.

Juist in de korthed van deze vlijmscherpe en toch bijna aforistische notities blijkt, meer nog dan uit het omzichtige beredeneren waarvan hij in *Lier en Lancet* bewijzen geeft, hoe zeer hij door schranderheid de soms aarzelende intuïtie tegemoet weet te komen.

Er zijn, als bij alle dingen, tussen deze uitersten duizenderlei overgangsvormen, niet alleen gulden middenwegen, maar ook gemakkelijke combinaties, die somtijds zeker wel hun nut hebben voor het dagelijks gebruik. Zo leest ge met de gemoedelijke aangenaamheid waarmee men in een Fordje rondtoert (en in deze autoloze tijd gaat ge dat meer dan vroeger op prijs stellen), hoe Dr K. F. PROOST in zijn *Inleiding tot leven en werken van Georg Brandes*⁵ juist datgene van deze figuur vertelt, wat de moeite waard is in herinnering gebracht te worden. Heldere en compacte excerpten van zijn geschriften, een zekelijke schildering van de omgeving waarin zij ontstonden en pasten, een schematische maar onvooringenomen kenschetsing van Brandes' persoonlijkheid, en enkele treffelijke parallellen en anti-parallellen met het heden, — het is alles bij elkaar heel wat, om zonder belangrijke tekorten in een paar honderd bladzijden